

УСТАВ
НА
ОРГАНИЗАЦИЯТА
НА
ОБЕДИНЕНИТЕ
НАЦИИ

СТАТУТ
НА
МЕЖДУНАРОДНИЯ
СЪД

УСТАВ
НА ОРГАНИЗАЦИЯТА
НА ОБЕДИНЕНИТЕ
НАЦИИ

СТАТУТ
НА МЕЖДУНАРОДНИЯ
СЪД

УСТАВ
НА
ОРГАНИЗАЦИЯТА
НА
ОБЕДИНЕНИТЕ
НАЦИИ

СТАТУТ
НА
МЕЖДУНАРОДНИЯ
СЪД

Уставът на Организацията на Обединените нации бе подписан на 26 юни 1945 г. в Сан Франциско на заключителното заседание на Конференцията на Обединените нации за създаване на международна организация и влезе в сила на 24 октомври 1945 г. Статутът на Международния съд е неделима част от устава.

Поправките към чл. 23, 27 и 61 от устава бяха приети от Общото събрание на 17 декември 1961 г. и влязоха в сила на 31 август 1965 г. Поправката към чл. 109, приета от Общото събрание на 20 декември 1965 г., влезе в сила на 12 юни 1968 г.

Поправката към чл. 23 увеличава броя на членовете на Съвета за сигурност от единадесет на петнадесет. Поправеният чл. 27 предвижда решенията на Съвета за сигурност по процедурни въпроси да се вземат с положителен вот на девет членове (преди бяха седем) и по всички други въпроси — с положителен вот от девет членове (преди бяха седем), включително съвпадащите гласове на петте постоянни членове на Съвета за сигурност.

Поправката към чл. 61, която влезе в сила на 31 август 1965 г., увеличи броя на членовете на Икономическия и социален съвет от осемнадесет на двадесет и седем. Последващата поправка към този член, която влезе в сила на 24 септември 1973 г., увеличи по-нататък броя

на членовете на съвета от двадесет и седем на петдесет и четири.

Поправката към параграф 1 на чл. 109 предвижда, че Генерална конференция на държавите членки за ревизия на устава може да се проведе на дата и място, които ще се определят от две трети от членовете на Общото събрание и с вот от девет от които и да са членове на Съвета за сигурност (преди бяха седем). Параграф 3 на чл. 109, който предвижда възможността от свикването на конференция за ревизия по време на X редовна сесия на Общото събрание, бе запазен в първоначалната си форма в неговото позоваване на „гласовете на които и да са седем членове на Съвета за сигурност“, тъй като този параграф бе вече разгледан през 1955 г. от Общото събрание на неговата X редовна сесия и от Съвета за сигурност.

УСТАВ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ОБЕДИНЕНИТЕ НАЦИИ

НИЕ, НАРОДИТЕ НА ОБЕДИНЕНИТЕ НАЦИИ, РЕШЕНИ

да избегнем идните поколения от бедствията на войната, която два пъти в нашия живот донесе неизразими нещастия на човечеството, и да потвърдим отново нашата вяра в основните права на човека, в достойнството и ценността на човешката личност, в равноправието на мъжете и жените, както и в равенството на големите и малките народи, и да създадем условия, при които може да се поддържа справедливостта и зачитат задълженията, произтичащи от договорите и от другите източници на международното право, и да насърчаваме социалния прогрес и подобряване условията на живот при по-голяма свобода, и за тези цели да проявяваме търпимост и да живеем заедно в мир един с друг, като добри съседи, и да обединим силите си за поддържане на международния мир и сигурност, и да осигурим посредством приемане на принципи и установяване на методи, гарантиращи, че

въоръжена сила не ще се използва освен в общ интерес, и да използваме международните институции за развиване на икономическия и социалния прогрес на всички народи.

РЕШИХМЕ ДА ОБЕДИНИМ УСИЛИЯТА СИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ТЕЗИ ЦЕЛИ.

В съответствие с това нашите съответни правителства чрез представители, събрани в град Сан Франциско, след като представиха своите пълномощия, намерени за редовни, приеха настоящия Устав на Организацията на Обединените нации и с това учредяват международна организация под наименованието „Обединени нации“.

Глава I ЦЕЛИ И ПРИНЦИПИ

ЧЛЕН I

Целите на Организацията на Обединените нации са:

1. Да поддържа международния мир и сигурност и за тази цел: да взема ефективни колективни мерки за предотвратяване и отстраняване заплахите на мира и за потушаване действията на агресия или други нарушения на мира, както и да постига с мирни средства и в съгласие с принципите на справедливостта и на международното право уреждане или разрешаване на международните спорове или положения, които биха могли да доведат до нарушаване на мира.

2. Да развива приятелски отношения между нациите, основани на зачитане принципа на равнопоставеността и самоопределението на народите, и да взема други подходящи мерки за укрепване на всеобщия мир.

3. Да постига международно сътрудничество при разрешаване на международните проблеми от икономическо, социално, културно или хуманитарно естество, както и при развиване и насърчаване зачитането правата на човека и основните свободи за всички, без разлика на раса, пол, език или вероизповедание.

4. Да бъде център за съгласуване действията на нациите за постигане на тези общи цели.

ЧЛЕН 2

За постигане на целите, изложени в чл. 1, организацията и нейните членове ще действуват съгласно следните принципи:

1. Организацията е основана върху принципа на суверенното равенство на всички нейни членове.

2. Всички членове на организацията изпълняват добросъвестно задълженията, които са поели съгласно настоящия устав, с цел за всеки от тях да бъдат обезпечени всички права и предимства, произтичащи от качеството им на членове.

3. Всички членове на организацията уреждат международните си спорове с мирни средства по такъв начин, че да не поставят в опасност международния мир и сигурност, както и справедливостта.

4. Всички членове на организацията се въздържат в международните си отношения от заплашване със сила или употреба на сила срещу териториалната цялост или политическата независимост на която и да е държава или по какъвто и да е друг начин, несъвместим с целите на Обединените нации.

5. Всички членове на организацията ѝ оказват всеотдайна помощ във всяко действие, предприето от нея съгласно настоящия устав, и се въздържат да оказват помощ на която и да е държава, против която Организацията на Обединените нации предприема действие от превантивен или принудителен характер.

6. Организацията обезпечавя, щото държа-

вите, които не са нейни членове, да действуват съгласно тези принципи, доколкото би било необходимо за поддържането на международния мир и сигурност.

7. Никоя разпоредба на настоящия устав не дава право на Организацията на Обединените нации да се намесва в работи, които по естеството си са от вътрешната компетентност на която и да е държава, нито изисква от членовете да представят такива въпроси за уреждане съобразно с настоящия устав; този принцип обаче не засяга прилагането на принудителни мерки предвидени в глава VII.

Глава II

ЧЛЕНСТВО

ЧЛЕН 3

Първоначални членове на Организацията на Обединените нации са държавите, които са участвували в Конференцията на Обединените нации в Сан Франциско за създаване на международна организация или по-рано са подписали Декларацията на Обединените нации от 1 януари 1942 г. и които подписат настоящия устав и го ратифицират съгласно чл. 110.

ЧЛЕН 4

1. Членуването в организацията е открито за всички други миролюбиви държави, които поемат съдържащите се в настоящия устав задължения и които по преценка на организация-

та могат и желаят да изпълняват тези задължения.

2. Приемането на всяка такава държава за член на организацията става с решение на Общото събрание по препоръка на Съвета за сигурност.

ЧЛЕН 5

Член на организацията, срещу когото е било предприето превантивно или принудително действие от Съвета за сигурност, може да бъде временно лишен от Общото събрание по препоръка на Съвета за сигурност от упражняване на правата и привилегиите, свързани с качеството на член. Упражняването на тези права и привилегии може да бъде възстановено от Съвета за сигурност.

ЧЛЕН 6

Член на организацията, който системно нарушава принципите, съдържащи се в настоящия устав, може да бъде изключен от организацията с решение на Общото събрание по препоръка на Съвета за сигурност.

Глава III

ОРГАНИ

ЧЛЕН 7

1. Като главни органи на Организацията на Обединените нации се учредяват: Общо събрание, Съвет за сигурност, Икономически и со-

циален съвет, Съвет за попечителство, Международен съд и Секретариат.

2. Спомагателни органи, каквито биха се оказали необходими, могат да бъдат учредени съгласно настоящия устав.

ЧЛЕН 8

Организацията на Обединените нации не ще поставя никакви ограничения относно правото на мъжете и жените да участвуват в каквото и да било качество и при равни условия в нейните главни и спомагателни органи.

Глава IV

ОБЩО СЪБРАНИЕ

Състав

ЧЛЕН 9

1. Общото събрание се състои от всички членове на организацията.

2. Всеки член има не повече от пет представители в Общото събрание.

Функции и правомощия

ЧЛЕН 10

Общото събрание може да разисква всякакви въпроси или дела, които влизат в рамките на настоящия устав или се отнасят до правомощията и функциите на всеки от предвидените в настоящия устав органи, и с изключение на

разпоредбите, предвидени в чл. 12, може да прави препоръки по който и да е от тези въпроси или дела на членовете на Организацията на Обединените нации или на Съвета за сигурност, или и на членовете на организацията, и на Съвета за сигурност.

ЧЛЕН 11

1. Общото събрание може да разглежда общите принципи на сътрудничеството за поддържане на международния мир и сигурност, включително и принципите относно разоръжаването и регулирането на въоръженията, и може с оглед на тези принципи да прави препоръки на членовете на организацията или на Съвета за сигурност, или на членовете и на организацията, и на Съвета за сигурност.

2. Общото събрание може да разисква всякакви въпроси, отнасящи се до поддържането на международния мир и сигурност, поставени пред него от който и да е член на организацията или от Съвета за сигурност, или от държава, която не е членка на организацията съгласно разпоредбите на чл. 35, т. 2 и при спазване на предвидените в чл. 12 изключения, да прави по всякакъв подобен въпроси препоръки на заинтересуваната държава или държави или на Съвета за сигурност, или и на Съвета за сигурност, и на заинтересуваната държава или държави. Всеки подобен въпрос, по който е необходимо да се предприеме действие, се отнася от Общото събрание до Съвета за сигурност преди или след разискване.

3. Общото събрание може да привлича вни-

маннето на Съвета за сигурност върху положението, които биха могли да застрашат международния мир и сигурност.

4. Правомощията на Общото събрание, изложени в настоящия член, не ограничават общото действие на чл. 10.

ЧЛЕН 12

1. Докато Съветът за сигурност изпълнява по отношение на какъвто и да е спор или положение функциите, които са му възложени съгласно настоящия устав, Общото събрание не може да прави никаква препоръка по този спор или положение, освен ако Съветът за сигурност поиска това.

2. Генералният секретар със съгласието на Съвета за сигурност уведомява Общото събрание на всяка сесия за всички въпроси, отнасящи се до поддържането на международния мир и сигурност, с които Съветът за сигурност се занимава, и по същия начин уведомява Общото събрание или членовете на организацията, ако Общото събрание не е в сесия, веднага щом Съветът за сигурност престане да се занимава с такива въпроси.

ЧЛЕН 13

1. Общото събрание предприема проучвания и прави препоръки с цел:

а) да подпомага международното сътрудничество в политическата област и да насърчава прогресивното развитие на международното право и неговата кодификация;

б) да съдейства за развиване на между-

народното сътрудничество в икономическата, социалната, културната, образователната и здравната област и да съдейства за осъществяване правата на човека и основните свободи за всички без разлика на раса, пол, език или вероизповедание.

2. Другите задължения, функции и правомощия на Общото събрание във връзка с въпросите, упоменати по-горе, в т. I, „б“, са изложени в глави IX и X.

ЧЛЕН 14

Общото събрание може при спазване разпоредбите на чл. 12 да препоръчва мерки за мирното уреждане на всяко положение независимо от произхода му, което по негово мнение би могло да увреди на общото благоденствие или приятелските отношения между народите, включително и положенията, създадени вследствие нарушаване разпоредбите на настоящия устав, в който са изложени целите и принципите на организацията.

ЧЛЕН 15

1. Общото събрание получава и разглежда годишните и специалните доклади на Съвета за сигурност; тези доклади трябва да съдържат отчет за мерките, които Съветът за сигурност е решил да предприеме или е предприел за поддържането на международния мир и сигурност.

2. Общото събрание получава и разглежда докладите на другите органи на организацията.

ЧЛЕН 16

Общото събрание изпълнява, що се отнася до международната система за попечителство, функциите, които са му възложени въз основа на глави XII и XIII, включително и одобряването на споразуменията за попечителство, отнасящи се до райони, които не са определени като стратегически.

ЧЛЕН 17

1. Общото събрание разглежда и утвърждава бюджета на организацията.

2. Разходите на организацията се понасят от членовете според установеното от Общото събрание разпределение.

3. Общото събрание разглежда и одобрява всички финансови и бюджетни споразумения с посочените в чл. 57 специализирани организации и разглежда административните бюджети на тези специализирани организации с цел да направи препоръки на съответните организации.

Гласуване

ЧЛЕН 18

1. Всеки член на Общото събрание има един глас.

2. Решенията на Общото събрание по важни въпроси се приемат с мнозинство от две трети от присъстващите и гласуващи членове. Тези въпроси включват: препоръки за поддържане на международния мир и сигурност, избиране на непостоянните членове на Съвета за сигурност,

избиране на членовете на Икономическия и социален съвет, избиране на членовете на Съвета за попечителство съгласно § 1, „в“ на чл. 86, приемане на нови членове в организацията, временно спиране упражняването на правата и привилегиите, произтичащи от качеството на член, изключване на членове, въпроси, отнасящи се до функционирането на системата за попечителство и бюджетните въпроси.

3. Решения по други въпроси, включително и определянето на допълнителни категории от въпроси, които следва да бъдат решавани с мнозинство от две трети, се приемат с обикновено мнозинство от присъстващите и гласуващи членове.

ЧЛЕН 19

Член на Организацията на Обединените нации, който е закъснял с плащането на своите парични вноски в организацията, не може да участва в гласуването в Общото събрание, ако общата сума на неговите просрочени вноски се равнява или надминава сумата на вноските, които той дължи за предшестващите две пълни години. Общото събрание може въпреки това да разреши на такъв член да участва в гласуването, ако то приеме, че неплащането се дължи на независещи от него причини.

Процедура

ЧЛЕН 20

Общото събрание се събира на редовни годишни сесии и когато обстоятелствата налагат

това — на извънредни сесии. Извънредните сесии се свикват от генералния секретар по искане на Съвета за сигурност или на мнозинството от членовете на организацията.

ЧЛЕН 21

Общото събрание приема свои процедурни правила. То избира свой председател за всяка сесия.

ЧЛЕН 22

Общото събрание може да създава такива спомагателни органи, каквито то смята за необходими за изпълнението на своите функции.

Глава V

СЪВЕТ ЗА СИГУРНОСТ

Състав

ЧЛЕН 23

1. Съветът за сигурност се състои от петнадесет членове на организацията. Китайската република, Франция, Съюзът на съветските социалистически републики, Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия и Съединените американски щати са постоянни членове на Съвета за сигурност. Общото събрание избира десет други членове на организацията за непостоянни членове на Съвета за сигурност, като обръща специално внимание на първо място на приноса на членовете на организацията в

поддържането на международния мир и сигурност и в достигането на другите цели на организацията а така също и на справедливото географско разпределение.

2. Непостоянните членове на Съвета за сигурност се избират за срок от 2 години. При първите избори на непостоянните членове след увеличаване броя на членовете на Съвета за сигурност от единадесет на петнадесет двама от четиримата допълнително избрани членове ще имат едногодишен мандат. Излизащ член няма право на незабавно преизбиране.

3. Всеки член на Съвета за сигурност има един представител.

Функции и правомощия

ЧЛЕН 24

1. За осигуряване бързи и ефикасни действия на организацията нейните членове възлагат на Съвета за сигурност главната отговорност за поддържането на международния мир и сигурност и се съгласяват, че в изпълнение на неговите задължения, произтичащи от тази отговорност, Съветът за сигурност действа от тяхно име.

2. При изпълнение на тези задължения Съветът за сигурност действа съгласно целите и принципите на организацията. Специфичните правомощия, предоставени на Съвета за сигурност, за да може той да изпълнява тези свои задължения, са изложени в глави VI, VII, VIII и XII.

3. Съветът за сигурност представя на Об-

щото събрание за разглеждане годишни доклади, а когато е необходимо — специални доклади.

ЧЛЕН 25

Членовете на организацията се съгласяват да приемат и изпълняват решенията на Съвета за сигурност в съответствие с настоящия устав.

ЧЛЕН 26

С цел да се съдействува за установяването и поддържането на международния мир и сигурност при най-малко отклоняване на световните човешки и икономически източници за въоръжаване Съветът за сигурност отговаря за изработването с помощта на посочения в чл. 47 Военношабен комитет на планове, които ще бъдат представени на членовете на организацията за установяване на система за регулиране на въоръженията.

Гласуване

ЧЛЕН 27

1. Всеки член на Съвета за сигурност има един глас.

2. Решенията на Съвета за сигурност по процедурни въпроси се считат за приети, когато девет членове са гласували за тях.

3. Решенията на Съвета за сигурност по всички други въпроси се считат за приети, когато за тях са подадени гласовете на девет членове, като в това число трябва да бъдат включени съвпадащите гласове на постоянните членове, при което участващата в спора страна

се въздържа от гласуване при вземане на решения въз основа на глава VI и на § 3 на чл. 52.

Процедура

ЧЛЕН 28

1. Съветът за сигурност се организира по такъв начин, че да може да функционира непрекъснато. За тази цел всеки член на Съвета за сигурност трябва да бъде постоянно представен в седалището на организацията.

2. Съветът за сигурност се събира на периодични заседания, на които всеки от членовете му може да бъде представен по свое желание било от член на правителството, било от друг нарочно определен представител.

3. Съветът за сигурност може да се събере на заседание на всяко друго място извън седалището на организацията, което по негово мнение най-добре би улеснило работата му.

ЧЛЕН 29

Съветът за сигурност може да създава такива спомагателни органи, каквито той намери за необходими за изпълняване на функциите си.

ЧЛЕН 30

Съветът за сигурност приема свои процедурни правила, включващи и реда за избиране на неговия председател.

ЧЛЕН 31

Всеки член на организацията, който не е член на Съвета за сигурност, може да участва

без право на глас в разискванията по всеки въпрос, внесен в Съвета за сигурност, всякога когато последният намира, че интересите на този член са специално засегнати.

ЧЛЕН 32

Всеки член на организацията, който не е член на Съвета за сигурност, или всяка държава, която не е членка на организацията, ако е страна в спор, който се разглежда от Съвета за сигурност, се поканва да участва без право на глас в разискванията, отнасящи се до този спор. Съветът за сигурност поставя такива условия, каквито намери за справедливи, за участието на една държава, която не е членка на организацията.

Глава VI МИРНО УРЕЖДАНЕ НА СПОРОВЕТЕ

ЧЛЕН 33

1. Страните във всеки спор, чието продължаване би могло да застраши поддържането на международния мир и сигурност, трябва преди всичко да потърсят разрешаването му чрез преговори, анкета, посредничество, помирение, арбитраж, съдебно уреждане, прибегване до регионални органи или споразумения или чрез други мирни средства по техен избор.

ЧЛЕН 34

Съветът за сигурност може да разследва всеки спор или всяко положение, което би могло да доведе до международни търкания или да породят спор, за да определи дали продължаването на този спор или на това положение е от естество да застраши поддържането на международния мир и сигурност.

ЧЛЕН 35

1. Всеки член на организацията може да привлече вниманието на Съвета за сигурност или на Общото събрание върху всеки спор или всяко положение от рода на посочените в чл. 34.

2. Държава, която не е член на организацията, може да привлече вниманието на Съвета за сигурност или на Общото събрание върху всеки спор, в който тя е страна, ако предварително приеме по отношение на този спор предвидените в настоящия устав задължения за мирно уреждане.

3. Действията на Общото събрание във връзка с въпросите, върху които е привлечено вниманието му въз основа на настоящия член, са подчинени на разпоредбите на чл. 11 и 12.

ЧЛЕН 36

1. Съветът за сигурност може във всеки момент от развитието на един спор от рода на посочените в чл. 33 или на едно подобно положение да препоръча подходящи процедури или начини за уреждане.

2. Съветът за сигурност трябва да вземе

под внимание всички процедури за уреждане на този спор, които са вече приети от страните.

3. Когато прави препоръки въз основа на настоящия член, Съветът за сигурност трябва също така да вземе под внимание, че споровете от правно естество като общо правило трябва да бъдат отнесени от страните до Международния съд съгласно разпоредбите на статута на съда.

ЧЛЕН 37

1. Ако страните в спор от посоченото в чл. 33 естество не успеят да го уредят чрез указаните в този член средства, те го отнасят до Съвета за сигурност.

2. Ако Съветът за сигурност счита, че продължаването на спора би могло действително да застраши поддържането на международния мир и сигурност, той решава дали да действа въз основа на чл. 36, или да препоръча такива условия за уреждане, каквито той намери за подходящи.

ЧЛЕН 38

Съветът за сигурност може, ако всички страни в един спор поискат това и без да се накърняват разпоредбите на чл. 33 до 37, да направи на страните препоръки за мирното уреждане на този спор.

Глава VII
ДЕЙСТВИЯ В СЛУЧАЙ
НА ЗАПЛАХИ СРЕЩУ
МИРА, НАРУШЕНИЯ
НА МИРА И АКТОВЕ
НА АГРЕСИЯ

ЧЛЕН 39

Съветът за сигурност определя съществуването на всяка заплаха срещу мира, нарушение на мира или акт на агресия и прави препоръки или решава какви мерки ще бъдат взети съгласно чл. 41 и 42 за поддържането или възстановяването на международния мир и сигурност.

ЧЛЕН 40

С цел да предотврати влошаването на положението Съветът за сигурност може, преди да направи препоръките или да реши предприемането на мерките, предвидени в чл. 39, да покани заинтересуваните страни да изпълнят такива временни мерки, каквито той намери за необходими или желателни. Тези временни мерки не трябва да увреждат правата, претенциите или положението на заинтересуваните страни. Съветът за сигурност държи съответно сметка за неизпълнението на такива временни мерки.

ЧЛЕН 41

Съветът за сигурност може да реши какви мерки, несвързани с употреба на въоръжени си-

ла, трябва да бъдат приложени за изпълнение на решенията му и може да покани членовете на организацията да приложат тези мерки. Последните могат да включват пълно или частично прекъсване на икономическите отношения и на железопътните, морските, въздушните, пощенските, телеграфните, радиотелеграфните и други средства за съобщения, както и скъсване на дипломатическите отношения.

ЧЛЕН 42

Ако Съветът за сигурност сметне, че предвидените в чл. 41 мерки биха могли да се окажат недостатъчни или че вече са се оказали недостатъчни, той може да предприеме такива действия с въздушни, морски или сухопътни сили, каквито могат да бъдат необходими за поддържането или възстановяването на международния мир и сигурност. Такива действия могат да включват демонстрации, блокада и други действия с въздушни, морски или сухопътни сили на членовете на организацията.

ЧЛЕН 43

1. Всички членове на организацията с цел да допринесат за поддържането на международния мир и сигурност се задължават да поставят на разположение на Съвета за сигурност по негово искане и съобразно със специално споразумение или споразумения въоръжени сили, помощ и улеснения, включително и право на преминаване, необходими за поддържането на международния мир и сигурност.

2. Такова споразумение или споразумения

определят числеността и рода на войските, степента на тяхната готовност и общото им разположение, както и естеството на улесненията и помощта, които трябва да бъдат предоставени.

3. Споразумение или споразумения се договарят по начин на Съвета за сигурност колкото е възможно по-скоро. Те се сключват между Съвета за сигурност и членовете на организацията или между Съвета за сигурност и групи от членове на организацията и подлежат на ратификация от подписалите ги държави съгласно техния конституционен ред.

ЧЛЕН 44

Когато Съветът за сигурност реши да употреби сила, той трябва, преди да покани член, непредставен в съвета, да даде въоръжени сили в изпълнение на поетите въз основа на чл. 43 задължения, да призове този член, ако последният пожелае това, да участва в решенията на Съвета за сигурност относно използването на контингенти от въоръжените сили на този член на организацията.

ЧЛЕН 45

За да се даде възможност на Организацията на Обединените нации да предприема спешни военни мерки, членовете на организацията ще поддържат в състояние на незабавна готовност национални контингенти от военновъздушни сили за съвместни международни принудителни действия. Числеността и степента на готовност на тези контингенти и планове за техните съвместни действия се определят от Съвета за

сигурност с помощта на Военнощабния комитет в рамките, предвидени в специалното споразумение или споразумения, посочени в чл. 43.

ЧЛЕН 46

Планове за използването на въоръжените сили се изработват от Съвета за сигурност с помощта на Военнощабния комитет.

ЧЛЕН 47

1. Създава се Военнощабен комитет, натоварен да съветва и подпомага Съвета за сигурност по всички въпроси, отнасящи се до военните нужди на Съвета за сигурност във връзка с поддържането на международния мир и сигурност, използването и командването на поставените на негово разположение сили, както и във връзка с регулирането на въоръженията и евентуалното разоръжаване.

2. Военнощабният комитет се състои от началниците на щабовете на постоянните членове на Съвета за сигурност или от техни представители. Всеки член на организацията, непредставен постоянно в комитета, се поканва от комитета да сътрудничи с него, когато ефикасното изпълнение на задълженията на последния налага участието на този член в работата на комитета.

3. Военнощабният комитет е отговорен в подчинение на Съвета за сигурност за стратегическото ръководство на всички въоръжени сили, поставени на разположение на Съвета за сигурност. Въпросите относно командването на тези сили ще бъдат допълнително уредени.

4. Военношабният комитет може да създава свои регионални подкомитети с разрешение на Съвета за сигурност и след консултации с надлежните регионални органи.

ЧЛЕН 48

1. Действията, необходими за изпълнението на решенията на Съвета за сигурност за поддържане на международния мир и сигурност, се предприемат от всички членове на организацията или от някои от тях в зависимост от това, как ще определи Съветът за сигурност.

2. Такива решения се изпълняват от членовете на организацията пряко, а така също и чрез действията им в съответните международни институции, чиито членове са те.

ЧЛЕН 49

Членовете на организацията ще се обединят, за да си оказват взаимна помощ при прилагането на решенията от Съвета за сигурност мерки.

ЧЛЕН 50

Ако Съветът за сигурност прилага превантивни или принудителни мерки срещу която и да е държава, всяка друга държава независимо от това, дали е членка на организацията, или не, която е изправена пред специални икономически проблеми, възникнали вследствие на прилагането на казаните мерки, има право да се съвещава със Съвета за сигурност във връзка с решаването на тези проблеми.

ЧЛЕН 51

Никоя разпоредба на настоящия устав не нахвърлява неотменимото право на индивидуална или колективна самоотбрана в случай на въоръжено нападение срещу член на организацията, докато Съветът за сигурност вземе необходимите мерки за поддържането на международния мир и сигурност. Мерките, предприети от членовете при упражняването на това право на самоотбрана, трябва незабавно да бъдат съобщени на Съвета за сигурност и с нищо не трябва да засягат правомощията и отговорността на Съвета за сигурност съгласно настоящия устав за предприемане във всяко време на такива действия, каквито той сметне за необходими за поддържането или възстановяването на международния мир и сигурност.

Глава VIII РЕГИОНАЛНИ СЪГЛАШЕНИЯ

ЧЛЕН 52

1. Никоя разпоредба на настоящия устав не представлява пречка за съществуването на регионални споразумения или органи за уреждане на такива въпроси относно поддържането на международния мир и сигурност, които са подходящи за регионални действия, при условие, че тези споразумения или органи и тяхната дейност са съвместими с целите и принципите на организацията.

2. Членовете на организацията, сключили такива регионални споразумения или образу-

ващи такива регионални органи, трябва да положат всички усилия за постигане на мирно уреждане на местните спорове чрез такива регионални споразумения или чрез такива регионални органи, преди да отнесат тези спорове до Съвета за сигурност.

3. Съветът за сигурност насърчава развитието на мирното уреждане на местните спорове чрез такива регионални споразумения или такива регионални органи било по начин на заинтересуваните страни или чрез препращане от Съвета за сигурност.

4. Настоящият член с нищо не накърнява приложението на чл. 34 и 35.

ЧЛЕН 53

1. Съветът за сигурност използва, където е уместно, такива регионални споразумения или органи за принудителни действия под негово ръководство. Обаче никакви принудителни действия не могат да бъдат предприети въз основа на регионални споразумения или от регионални органи без разрешение от Съвета за сигурност с изключение на предвидените в изпълнение на чл. 107 мерки срещу някоя неприятелска държава, според определението в т. 2 на настоящия член или на мерките, предвидени в регионални споразумения, насочени срещу подновяване на агресивна политика от страна на която и да е такава държава до момента, когато организацията ще може по молба на заинтересуваните правителства да бъде натоварена с отговорността за предотвратяване на по-нататъшна агресия от страна на такава държава.

2. Терминът „неприятелска държава“, употребен в т. 1 на настоящия член, се отнася до всяка държава, която в течение на Втората световна война е била неприятел на която и да е от държавите, подписали настоящия устав.

ЧЛЕН 54

Съветът за сигурност трябва да бъде напълно осведомяван за действията, предприети или предвидени въз основа на регионални споразумения или от регионални органи за поддържане на международния мир и сигурност.

Глава IX МЕЖДУНАРОДНО ИКОНОМИЧЕСКО И СОЦИАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

ЧЛЕН 55

С цел да се създадат условия за стабилност и благоденствие, необходими за мирните и приятелски отношения между народите, основани на зачитане принципа на равноправието и самоопределение на народите, Организацията на Обединените нации съдейства:

а) за повишаване жизненото равнище, пълна заетост на работната сила и условия за икономически и социален прогрес и развитие;

б) за решаване на международните икономически, социални, здравни и други свързани с тях проблеми; за международното сътрудниче-

ство в областта на културата и образованието и в) за всеобщо зачитане и спазване правата на човека и основните свободи за всички без разлика на раса, пол, език или вероизповедание.

ЧЛЕН 56

Всички членове се задължават да предприемат съвместни и самостоятелни действия в сътрудничество с организацията за постигане на целите, изложени в чл. 55.

ЧЛЕН 57

1. Различните специализирани организации, създадени чрез междуправителствени споразумения и имащи в рамките на техните учредителни актове широки международни правомощия в икономическата, социалната, културната, образователната, здравната и други подобни области, ще бъдат поставени във взаимоотношение с организацията в съответствие с разпоредбите на чл. 63.

2. Такива организации, поставени по този начин във връзка с Организацията на Обединените нации, са означени по-нататък с изрази „специализирани организации“.

ЧЛЕН 58

Организацията прави препоръки за съгласуване политиката и дейността на специализираните организации.

ЧЛЕН 59

Когато е нужно, организацията взема почина за водене на преговори между заинтересуваните

държави за създаване на всякакви нови специализирани организации, необходими за постигане на целите, изложени в чл. 55.

ЧЛЕН 60

Отговорността за изпълнение на функциите на организацията, посочени в настоящата глава, е възложена на Общото събрание и под ръководството на Общото събрание — на Икономическия и социален съвет, на който са предоставени за тази цел правомощията, изложени в глава X.

Глава X ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ

Състав

ЧЛЕН 61

1. Икономическият и социален съвет се състои от петдесет и четири членове на организацията, избрани от Общото събрание.

2. При спазване разпоредбите на § 3 осемнадесет членове на Икономическия и социален съвет се избират всяка година за срок от 3 години. Излизащ член има право на незабавно преизбиране.

3. При първите избори след увеличаване броя на членовете на Икономическия и социален съвет от двадесет и седем на петдесет и четири освен членовете, избрани на мястото на деветте членове, чийто мандат изтича в края на същата година, се избират допълнително двадесет и се

дем членове. Срокът на пълномощията на девет от допълнително избраните двадесет и седем членове изтича в края на първата година, а на девет други членове — в края на втората година съгласно разпорежданията на Общото събрание.

4. Всеки член на Икономическия и социален съвет има един представител.

Функции и правомощия

ЧЛЕН 62

1. Икономическият и социален съвет може да прави или да поема инициативи за проучване и съставяне на доклади по международни икономически, социални, културни, образователни, здравни и други свързани с тях въпроси и може да прави по всички такива въпроси препоръки на Общото събрание, на членовете на организацията и на заинтересуваните специализирани организации.

2. Съветът може да прави препоръки с цел да се насърчи зачитането и спазването на правата на човека и основните свободи за всички.

3. Съветът може да изготвя проектоконвенции за представяне на Общото събрание по въпроси, влизащи в неговата компетентност.

4. Съветът може да свиква съобразно с предписаните от организацията правила международни конференции по въпроси, влизащи в неговата компетентност.

ЧЛЕН 63

1. Икономическият и социален съвет може да сключва с всички от посочените в чл. 57 организации споразумения за определяне условията, при които съответната организация ще бъде поставена във взаимоотношение с Организацията на Обединените нации. Тези споразумения подлежат на одобрение от Общото събрание.

2. Съветът може да съгласува дейността на специализираните организации чрез консултации с тях и чрез препоръки до такива организации, както и чрез препоръки до Общото събрание и до членовете на организацията.

ЧЛЕН 64

1. Икономическият и социален съвет може да взема подходящи мерки за получаване на редовни доклади от специализираните организации. Той може да се споразумява с членовете на организацията и със специализираните организации, за да получава доклади относно взетите от тях мерки в изпълнение на неговите собствени препоръки и на препоръките на Общото събрание по въпроси, влизащи в неговата компетентност.

2. Съветът може да съобщава на Общото събрание своите бележки по тези доклади.

ЧЛЕН 65

Икономическият и социален съвет може да дава сведения на Съвета за сигурност и е длъжен да му помага, ако последният поиска това.

ЧЛЕН 66

1. Във връзка с изпълнението на препоръките на Общото събрание Икономическият и социален съвет изпълнява такива функции, каквито влизат в неговата компетентност.

2. Съветът може с одобрение на Общото събрание да извършва услуги по искане на членове на организацията и по искане на специализираните организации.

3. Съветът изпълнява и други такива функции, така както са определени в други части на настоящия устав, или които могат да му бъдат възложени от Общото събрание.

Гласуване

ЧЛЕН 67

1. Всеки член на Икономическия и социален съвет има един глас.

2. Решенията на Икономическия и социален съвет се приемат с мнозинство от присъстващите и гласуващи членове.

Процедура

ЧЛЕН 68

Икономическият и социален съвет създава комисии в икономическата и социалната област за насърчаване развитието на правата на човека и такива други комисии, които биха се оказали необходими за изпълнението на неговите функции.

ЧЛЕН 69

Икономическият и социален съвет поканва всеки член на организацията да участва без право на глас при обсъждането на всеки въпрос, който е от особен интерес за този член.

ЧЛЕН 70

Икономическият и социален съвет може да взема мерки представители на специализираните организации да участвуват без право на глас в неговите разисквания и създадените от него комисии, а така също и представители на съвета да участвуват в разискванията на специализираните организации.

ЧЛЕН 71

Икономическият и социален съвет може да взема подходящи мерки за консултиране на неправителствените организации, които са заинтересувани по въпроси, влизащи в неговата компетентност. Такива мероприятия могат да бъдат уговаряни с международни организации и когато е необходимо, с национални организации след допитване до заинтересувания член на организацията.

ЧЛЕН 72

1. Икономическият и социален съвет приема своя процедурни правила, включващи реда за избиране на неговия председател.

2. Икономическият и социален съвет се свиква според нуждите в съответствие със своите процедурни правила, които трябва да съдържат

разпоредба за свикване на заседания по искане на мнозинството от членовете.

Глава XI ДЕКЛАРАЦИЯ ОТНОСНО НЕСАМОУПРАВЛЯВАЩИТЕ СЕ ТЕРИТОРИИ

ЧЛЕН 73

Членовете на Организацията на Обединени-
те нации, които носят или поемат отговорност
за управлението на територии, чиито народи
още не са достигнали до пълно самоуправление,
признават принципа, съгласно който интересите
на жителите на тези територии са първостепен-
ни, и приемат като свещен дълг задължението да
оказват възможното най-голямо съдействие за
благополучието на жителите на тези територии
в рамките на системата за международен мир
и сигурност, установена в настоящия устав, и
за тази цел:

а) да осигуряват при дължимото зачитане
на културата на въпросните народи техния по-
литически, икономически и социален напредък,
напредъка в областта на образованието, спра-
ведливото отношение към тях и покровителство-
то им срещу злоупотреби;

б) да развиват самоуправлението, да дър-
жат нужизта сметка за политическите стремежи
на тези народи и да ги подпомагат в постепенно-
то развитие на техните свободни политически
институции съобразно с особените условия на

всяка територия и на нейните народи и с тях-
ната различна степен на развитие;

в) да укрепват международния мир и си-
гурност;

г) да благоприятствуват за градивните ме-
роприятия за развитие, да насърчават изслед-
ванията и да сътрудничат помежду си, където
и когато е уместно, със специализираните меж-
дународни организации с оглед практическото
постигане на социалните, икономическите и науч-
ните цели, изложени в настоящия член, и

д) да предават редовно на генералния сек-
ретар с осведомителна цел и с такива ограниче-
ния, каквито могат да се наложат от съобра-
жения за сигурност и за конституционен ред,
статистически и други сведения от техническо
естество относно икономическите и социалните
условия, както и относно условията за образо-
вание в териториите, за които те са съответно
отговорни, освен за онези територии, по отно-
шение на които се прилагат гл. XII и XIII.

ЧЛЕН 74

Членовете на организацията също така се
съгласяват тяхната политика по отношение на
териториите, спрямо които се прилага настоя-
щата глава, да почива не по-малко, отколкото
по отношение на техните метрополи на общия
принцип на добросъседство в социалната, ико-
номическата и търговската област, като се дър-
жи дължимата сметка за интересите и благопо-
лучието на останалата част от света.

Глава XII МЕЖДУНАРОДНА СИСТЕМА ЗА ПОПЕЧИТЕЛСТВО

ЧЛЕН 75

Организацията на Обединените нации ще установи под свое ръководство международна система за попечителство за управлението и надзора на онези територии, които могат да бъдат включени в нея въз основа на последващи отделни споразумения. Тези територии се наричат по-долу „територии под попечителство“.

ЧЛЕН 76

Основните задачи на системата за попечителство съгласно целите на Организацията на Обединените нации, изложени в чл. I на настоящия устав, са:

а) да укрепва международния мир и сигурност;

б) да подпомага политическия, икономическия и социалния прогрес на населението в териториите под попечителство, напредъка им в областта на образованието, както и прогресивното им развитие към самоуправление и независимост, съобразно с особените условия на всяка територия и нейните народи и в съответствие със свободно изразените желания на заинтересуваните народи и за това, което би могло да бъде предвидено в разпоредбите на всяко споразумение за попечителство;

в) да насърчава зачитането на правата на човека и основните свободи за всички без раз-

лика на раса, пол, език или вероизповедание и да насърчава признаването на взаимната зависимост между народите в света и

г) да осигурява еднакво отношение към всички членове на организацията и към техните граждани в социалната, икономическата и търговската област, а също така и еднакво отношение към тях при осъществяване на правораздаването, без да се пречи за постигането на изложените по-горе цели и при спазване разпоредбите на чл. 80.

ЧЛЕН 77

1. Системата за попечителство се прилага по отношение на такива територии от следните категории, които биха могли да бъдат под такава система чрез споразумение за попечителство:

а) територии, намиращи се понастоящем под мандат;

б) територии, които могат да бъдат откъснати от неприятелски държави в резултат на Втората световна война, и

в) територии, доброволно поставени под тази система от страна на държави, отговорни за тяхното управление.

2. В последващо споразумение ще бъде определено кои територии от горепосочените категории ще бъдат включени в системата за попечителство и при какви условия.

ЧЛЕН 78

Системата за попечителство не се прилага спрямо територии, които са станали членове на Организацията на Обединените нации, отноше-

нията между които трябва да бъдат основани върху зачитане принципа на суверенното равенство.

ЧЛЕН 79

Условията за попечителство на всяка територия, която следва да бъде включена в системата за попечителство, включително и всякакви изменения и поправки, се определят със споразумение между пряко заинтересуваните държави, включително и държавата мандатар, в случай че се отнася до територии, намиращи се под мандат на член на Организацията на Обединените нации, и се одобряват, както е предвидено в чл. 83 и 85.

ЧЛЕН 80

1. С изключение на това, което би могло да бъде уговорено в отделни споразумения за попечителство, сключени съгласно чл. 77, 79 и 81 и поставящи всяка територия в системата за попечителство, и до сключването на такива споразумения никоя разпоредба на настоящата глава не трябва да се тълкува пряко или косвено, че изменя по какъвто и да е начин правата на които и да са държави или народи или разпоредбите на съществуващи международни актове, в които членове на организацията могат да бъдат съответно страни.

2. Параграф 1 на настоящия член не трябва да се тълкува в смисъл, че дава основание за забавяне или отлагане на преговорите и сключване на споразумения за поставяне подмандатни или други територии в системата за попечителство, както е предвидено в чл. 77.

ЧЛЕН 81

Споразумението за попечителство трябва във всеки случай да съдържа условията, при които ще бъде управлявана територията под попечителство, и да посочва властта, която ще осъществява управлението на територията под попечителство. Такава власт, наричана по-долу „администрираща власт“, може да бъде една или няколко държави или самата организация.

ЧЛЕН 82

Във всяко споразумение за попечителство могат да бъдат определени един или няколко стратегически района, които могат да включват част или цялата територия под попечителство, по отношение на която се прилага споразумението, без да се накръпява което и да е специално споразумение или споразумения, сключени въз основа на чл. 43.

ЧЛЕН 83

1. Всички функции на организацията, отнасящи се до стратегическите райони, включително и одобрението на условията на споразуменията за попечителство и техните изменения или поправки, се изпълняват от Съвета за сигурност.

2. Основните задачи, изложени в чл. 76, се отнасят до населението във всеки от стратегическите райони.

3. Съветът за сигурност при спазване разпоредбите на споразуменията за попечителство и без да се накръпяват изискванията за сигурност, се ползва от помощта на Съвета за попечителство при изпълнението на онези функции

на Организацията на Обединените нации в системата за попечителство, които се отнасят до политическите, икономическите, социалните и образователните въпроси в стратегическите райони.

ЧЛЕН 84

Администриращата власт е длъжна да осигури, щото територията под попечителство да даде своя принос за поддържането на международния мир и сигурност. За тази цел администриращата власт може да използва доброволни въоръжени сили, улеснения и помощта на територията под попечителство за изпълнението на задълженията, които администриращата власт е поела в това отношение спрямо Съвета за сигурност, както и за местната самоотбрана и за поддържане на законност и ред в пределите на територията под попечителство.

ЧЛЕН 85

1. Функциите на Организацията на Обединените нации във връзка със споразуменията за попечителство във всички райони, които не са посочени като стратегически, включително и одобряването на условията на споразуменията за попечителство и на техните изменения или поправки, се изпълняват от Общото събрание.

2. Съветът за попечителство, действащ под ръководството на Общото събрание, подпомага Общото събрание при изпълнението на тези функции.

Глава XIII СЪВЕТ ЗА ПОПЕЧИТЕЛСТВО

Състав

ЧЛЕН 86

1. Съветът за попечителство се състои от следните членове на Организацията на Обединените нации:

а) онези членове, които управляват територии под попечителство;

б) онези от поименно посочените в чл. 23 членове, които не управляват територии под попечителство, и

в) толкова други членове, избрани от Общото събрание за три години, колкото е необходимо, за да се осигури, щото общият брой на членовете на Съвета за попечителство да бъде разделен по равно между онези членове на организацията, които управляват територии под попечителство, и тези, които не управляват такива територии.

2. Всеки член на Съвета за попечителство посочва едно специално квалифицирано лице, за да го представлява в съвета.

Функции и правомощия

ЧЛЕН 87

Общото събрание и под негово ръководство Съветът за попечителство при изпълнението на своите функции могат:

а) да разглеждат представените от управляващата власт доклади;

б) да приемат петиции и да ги разглеждат, като се консултират с администриращата власт;

в) да уреждат периодични посещения в съответните територии под попечителство на договорени с администриращата власт дати, и

г) да предприемат тези и други действия в съответствие със споразуменията за попечителство.

ЧЛЕН 88

Съветът за попечителство изработва въпросник относно политическия, икономическия, социалния и образователния напредък на жителите на всяка територия под попечителство, а администриращата власт — за всяка територия под попечителство, влизаща в компетентността на Общото събрание, представя на последното годишен доклад въз основа на този въпросник.

Гласуване

ЧЛЕН 89

1. Всеки член на Съвета за попечителство има един глас.

2. Решенията на Съвета за попечителство се вземат с мнозинство от присъстващите и гласуващи членове.

Процедура

ЧЛЕН 90

1. Съветът за попечителство приема свои процедурни правила, включващи и реда за избяване на неговия председател.

2. Съветът за попечителство се събира според нуждите съгласно своите процедурни правила, които трябва да съдържат разпоредби, предвиждащи свикване на заседания по искане на мнозинството от членовете.

ЧЛЕН 91

Съветът за попечителство се ползува, когато е уместно, от помощта на Икономическия и социален съвет и на специализираните организации по въпроси, по които те са съответно заинтересувани.

Глава XIV

МЕЖДУНАРОДЕН СЪД

ЧЛЕН 92

Международният съд е главният съдебен орган на Организацията на Обединените нации. Той действа съобразно с приложения статут, който е основан на Статута на Постоянния съд за международно правосъдие и съставлява неразделна част от настоящия устав.

ЧЛЕН 93

1. Всички членове на Организацията на Обединените нации са *ipso facto* страни в Статута на Международния съд.

2. Държава, която не е членка на организацията, може да стане страна в Статута на Международния съд при условия, които при всеки отделен случай се определят от Общото събрание по препоръка на Съвета за сигурност.

ЧЛЕН 94

1. Всеки член на организацията се задължава да се съобразява с решението на Международния съд по всяко дело, в което е страна.

2. Ако някоя страна в едно дело не изпълни задълженията, наложени ѝ с постановено от съда решение, другата страна може да се обърне към Съвета за сигурност и последният може, ако сметне за необходимо, да направи препоръки или да реши да се вземат мерки за привеждане на решението в изпълнение.

ЧЛЕН 95

Никоя разпоредба на настоящия устав не пречи на членовете на организацията да поверят разрешаването на своите спорове на други съдилища по силата на вече съществуващи споразумения или на такива, които биха могли да бъдат сключени в бъдеще.

ЧЛЕН 96

1. Общото събрание или Съветът за сигурност може да иска от Международния съд съвещателно мнение по всеки правен въпрос.

2. Други органи на Организацията на Обединените нации и специализирани организации, на които Общото събрание може във всяко време да даде разрешение за това, могат също така да искат от съда съвещателни мнения по правни въпроси, възникнали в кръга на тяхната дейност.

Глава XV СЕКРЕТАРИАТ

ЧЛЕН 97

Секретариатът се състои от генерален секретар и от такъв персонал, какъвто може да се изисква от организацията. Генералният секретар се назначава от Общото събрание по препоръка на Съвета за сигурност. Той е най-висшето административно длъжностно лице на организацията.

ЧЛЕН 98

Генералният секретар действа в това си качество във всички заседания на Общото събрание, на Съвета за сигурност, на Икономическия и социален съвет и на Съвета за попечителство и изпълнява такива функции, които му се възлагат от тези органи. Генералният секретар представя на Общото събрание годишен доклад за работата на организацията.

ЧЛЕН 99

Генералният секретар може да привлече вниманието на Съвета за сигурност върху всеки въпрос, който по негово мнение би могъл да за-

страши поддържането на международния мир и сигурност.

ЧЛЕН 100

1. При изпълнение на своите задължения генералният секретар и персоналят не могат да искат или да получават инструкции от което и да е правителство или от която и да е власт извън организацията. Те трябва да се въздържат от всяко действие, което би могло да се отрази върху положението им на международни длъжностни лица, отговорни само пред организацията.

2. Всеки член на организацията се задължава да зачита изключителното международно естество на задълженията на генералния секретар и на персонала и да не се опитва да им влияе при изпълнението на техните задължения.

ЧЛЕН 101

1. Персоналът се назначава от генералния секретар съобразно с установените от Общото събрание правила.

2. Съответен персонал се придава за постоянна работа в Икономическия и социален съвет, в Съвета за попечителство и ако е нужно, в други органи на организацията. Този персонал съставлява част от Секретариата.

3. Главното съображение при приемане на служба и при определяне условията на службата на персонала трябва да бъде необходимостта да се осигури най-високо равнище на ефективност, компетентност и почтеност. Трябва да се отдаде дължимото внимание на възможността от подбирането на персонала на възможно най-широка географска основа.

Глава XVI

РАЗНИ РАЗПОРЕДБИ

ЧЛЕН 102

1. Всеки договор и всяко международно споразумение, сключени от който и да е член на организацията, след влизането на настоящия устав в сила трябва колкото е възможно по-скоро да бъдат регистрирани в Секретариата и обнародвани от него.

2. Някоя страна в такъв договор или международно споразумение, нерегистрирани съобразно с разпоредбите на параграф 1 от настоящия член, не може да се позове на този договор или споразумение пред който и да е орган на Организацията на Обединените нации.

ЧЛЕН 103

В случай на противоречие между задълженията на членовете на организацията, произтичащи от настоящия устав, и задълженията им, произтичащи от което и да е друго международно споразумение, задълженията по настоящия устав имат предимство.

ЧЛЕН 104

Организацията се ползува на територията на всеки от членовете си от такава правоспособност, каквато би била необходима за изпълнението на нейните функции и за постигането на нейните цели.

ЧЛЕН 105

1. Организацията се ползува на територията на всеки от членовете си от такива привилегии и имунитети, каквито са необходими за постигането на нейните цели.

2. Представителите на членовете на организацията и длъжностните лица на организацията се ползват също така от привилегиите и имунитетите, които им са необходими за независимото изпълнение на техните функции, свързани с организацията.

3. Общото събрание може да прави препоръки във връзка с определянето на подробностите по прилагането на параграфи 1 и 2 от настоящия член или да предлага на членовете на организацията конвенции за тази цел.

Глава XVII ПРЕХОДНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА СИГУРНОСТ

ЧЛЕН 106

До влизането в сила на споменатите в чл. 43 специални споразумения, които по мнението на Съвета за сигурност му позволяват да започне упражняването на своите отговорности съгласно чл. 42, страните в Четирстранната декларация, подписана в Москва на 30 октомври 1943 г., и Франция ще се съвещават съгласно разпоредбите на параграф 5 от тази декларация помежду си и ако е необходимо, с други членове на организацията с оглед предприемането на такива

съвместни действия от името на организацията, които биха били необходими за поддържането на международния мир и сигурност.

ЧЛЕН 107

Никоя разпоредба на настоящия устав не обезсилва или изключва действия по отношение на всяка държава, която през Втората световна война е била неприятел на някоя от подписалите настоящия устав държави, предприети или разрешени като последица от тази война от правителствата, които носят отговорност за подобни действия.

Глава XVIII ПОПРАВКИ

ЧЛЕН 108

Поправките на настоящия устав влизат в сила за всички членове на организацията, след като бъдат приети с мнозинство от две трети от членовете на Общото събрание и бъдат ратифицирани съгласно техния конституционен ред от две трети от членовете на организацията, включително всички постоянни членове на Съвета за сигурност.

ЧЛЕН 109

1. Обща конференция на членовете на Организацията на Обединените нации може да бъде свикана на дата и място, които се определят с мнозинство от две трети от гласовете на членовете на Общото събрание и с гласовете на които

и да са девет членове на Съвета за сигурност. Всеки член на организацията ще има един глас в конференцията.

2. Всяко изменение на настоящия устав, препоръчано от две трети от гласовете на участващите в конференцията, влиза в сила, след като бъде ратифицирано съгласно техния конституционен ред от две трети от членовете на Организацията на Обединените нации, включително всички постоянни членове на Съвета за сигурност.

3. Ако такава конференция не се е състояла до десетата годишна сесия на Общото събрание, считано от влизането на настоящия устав в сила, предложение за свикване на такава конференция се вписва в дневния ред на тази сесия на Общото събрание и конференцията ще бъде свикана, ако това бъде решено с мнозинство от гласовете на членовете на Общото събрание и с гласовете на които и да са седем членове на Съвета за сигурност.

Глава XIX РАТИФИКАЦИЯ И ПОДПИСВАНЕ

ЧЛЕН 110

1. Настоящият устав подлежи на ратификация от подписалите го държави съгласно техния конституционен ред.

2. Ратификационните документи ще се предадат за съхранение на правителството на Съе-

динените американски щати, което ще съобщава за всяко предаване на всички подписали държави, както и на генералния секретар на организацията, когато той бъде назначен.

3. Настоящият устав ще влезе в сила след предаването на ратификационните документи от страна на Китайската република, Франция, Съюза на съветските социалистически републики, Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия, Съединените американски щати и от мнозинството на другите подписали държави. След това правителството на Съединените американски щати ще състави протокол за предаването на ратификационните документи за съхранение и ще изпрати преписи от него на всички подписали държави.

4. Подписалите настоящия устав държави, които го ратифицират, след влизането му в сила ще станат първоначални членове на Организацията на Обединените нации от датата на предаването за съхранение на своите ратификационни документи.

ЧЛЕН 111

Настоящият устав, чинто китайски, френски, руски, английски и испански текстове са еднакво достоверни, ще се съхранява в архивите на правителството на Съединените американски щати. Съответно заверени преписи от него ще бъдат предадени от това правителство на правителствата на другите подписали държави.

В уверение на което представителите на пра-

вителиствата на Обединените нации подписаха настоящия устав.

Съставен в Сан Франциско на двадесет и шестия ден на месец юни хиляда деветстотин четиридесет и пета година.

СТАТУТ НА МЕЖДУНАРОДНИЯ СЪД

ЧЛЕН 1

Международният съд, учреден от Устава на Обединените нации като главен съдебен орган на Обединените нации, се образува и работи съгласно разпоредбите на настоящия статут.

Г л а в а I ОРГАНИЗАЦИЯ НА СЪДА

ЧЛЕН 2

Съдът се състои от колегия на независими съдии, избрани без оглед на тяхното гражданство измежду лица с високи морални качества, които отговарят на условията, изисквани в съответните техни страни за заемане на най-висши съдебни длъжности, или са юристи с призната компетентност по международно право.

ЧЛЕН 3

1. Съдът се състои от петнадесет членове, като в състава му не може да има повече от един гражданин на една и съща държава.

2. Лице, което с оглед на участие в състава на съда би могло да се смята като гражданин на повече от една държава, се смята за гражданин на тази държава, в която то обикновено упражнява своите граждански и политически права.

ЧЛЕН 4

1. Членовете на съда се избират от Общото събрание и от Съвета за сигурност по списък на лица, посочени от националните групи при Постоянния арбитражен съд, съгласно следващите разпоредби.

2. Що се отнася до членовете на Обединените нации, които не са представени в Постоянния арбитражен съд, кандидати се посочват от националните групи, назначени за тази цел от техните правителства при същите условия, както тези, установени за членовете на Постоянния арбитражен съд съгласно чл. 44 от Хагската конвенция от 1907 г. за мирно уреждане на международните спорове.

3. Условието, при които една държава, която участва в настоящия статут, но не е член на Обединените нации, може да участва при избора на членове на съда, ще бъдат при липса на специално споразумение определени от Общото събрание по препоръка на Съвета за сигурност.

ЧЛЕН 5

1. Най-малко три месеца преди деня на избора генералният секретар на Обединените нации отправя писмено предложение до членовете на Постоянния арбитражен съд, принадлежащи към държави, които са страни в настоящия статут, и до членовете на националните групи, назначени съгласно чл. 4, параграф 2, като ги поканва да посочат по национални групи в определен срок лицата, които са в състояние да приемат obligations на член на съда.

2. Някоя група не може да посочи повече от четири лица, най-много две от които да имат нейното гражданство. В никой случай броят на кандидатите, посочени от една група, не може да бъде два пъти по-голям от броя на местата за попълване.

ЧЛЕН 6

Препоръчва се на всяка национална група, преди да посочи кандидатите, да вземе мнението на върховния съд в своята страна, на нейните правни факултети и юридически учебни заведения, на националните академии и националните секции при международните академии, занимаващи се с правни проучвания.

ЧЛЕН 7

1. Генералният секретар изготвя по избучен ред списък на всички така посочени лица. Освен в случая, предвиден в чл. 12, параграф 2, единствено лицата, включени в този списък, могат да бъдат избирани.

2. Генералният секретар представя този списък на Общото събрание и на Съвета за сигурност.

ЧЛЕН 8

Общото събрание и Съветът за сигурност пристъпват независимо един от друг към избиране членовете на съда.

ЧЛЕН 9

Избирателите трябва да имат предвид при всеки избор не само че предвидените за избор лица трябва поотделно да притежават изискуе-

мите качества, но също така като тяло в него. вата цялост трябва да осигурят представянето на главните форми на цивилизацията и основните правни системи в света.

ЧЛЕН 10

1. За избрани се считат онези кандидати, които са получили абсолютно мнозинство от гласовете в Общото събрание и в Съвета за сигурност.

2. Всяко гласуване на Съвета за сигурност било за избор на съдии или за назначаване на членове на комисията за посредничество, предвидена в чл. 12, се извършва без каквато и да е разлика между постоянните и непостоянните членове на Съвета за сигурност.

3. В случай че повече от един гражданин на една и съща държава получи абсолютно мнозинство както в Общото събрание, така и в Съвета за сигурност, за избран се смята само най-възрастният.

ЧЛЕН 11

Ако след първото заседание, свикано за избор, едно или няколко места останат непопълнени, състои се второ и ако е нужно, и трето заседание.

ЧЛЕН 12

1. Ако и след третото заседание все още едно или две места останат непопълнени, тогава по искане или на Общото събрание, или на Съвета за сигурност може във всяко време да бъде образувана съвместна комисия за посредничество,

която, състояща се от шестима членове, трима назначени от Общото събрание и трима — от Съвета за сигурност с цел да избере с абсолютно мнозинство по едно лице за всяко свободно място, за да го представи на Общото събрание и на Съвета за сигурност за съответното му одобрение.

2. Ако съвместната комисия за посредничество приеме единодушно кандидатура на което и да е лице, отговарящо на изискуемите условия, то може да бъде включено в нейния списък даже и да не е било включено в списъка на кандидатите, споменат в чл. 7.

3. Ако съвместната комисия за посредничество се убеди, че не ще успее да произведе избор, тогава онези членове на съда, които вече са избрани, попълват свободните места в определен от Съвета за сигурност срок чрез подбор измежду онези кандидати, които са получили гласове или в Общото събрание, или Съвета за сигурност.

4. При равенство в гласовете на съдиите най-възрастният съдия има решаващ глас.

ЧЛЕН 13

1. Членовете на съда се избират за девет години и могат да бъдат преизбирани. Обаче, що се отнася до съдиите, избирани при първия избор, мандатът на пет съдии изтича в края на третата година и мандатът на още пет съдии изтича в края на шестата година.

2. Съдиите, чийто мандат изтича в края на гореспоменатите начални ерокове от три и шест години, се определят по жребие, теглено от ге-

нералния секретар, непосредствено след като първият избор е бил завършен.

3. Членовете на съда продължават да изпълняват задълженията си до заместването им. Макар и заместени, те са длъжни да приключат делата, които са започнали.

4. В случай на подаване оставка от член на съда оставката се отправя до председателя на съда за препращане до генералния секретар. След тази последна нотификация мястото се счита вакантно.

ЧЛЕН 14

Вакантните места се попълват по същия начин, който е предвиден за първия избор, като се спазва следната разпоредба: В срок от един месец след овакантияването на мястото генералният секретар изпраща поканите, предвидени в чл. 5, а денят на избора се определя от Съвета за сигурност.

ЧЛЕН 15

Член на съда, избран да замести член, чийто мандат не е изтекъл, заема службата за остатъка от мандата на предшественика си.

ЧЛЕН 16

1. Никой член на съда не може да упражнява каквато и да е политическа или административна функция или да се занимава с каквото и да е друго занятие от професионално естество.

2. Всяко съмнение по този въпрос се разрешава от съда.

ЧЛЕН 17

1. Никой член на съда не може да действа като представител, съветник или адвокат по каквото и да е дело.

2. Никой член не може да участва в решаването на дело, в което по-рано е участвувал като представител, съветник или адвокат на една от страните или като член на национален или международен съд, или в анкетна комисия, или в каквото и да е било друго качество.

3. Всяко съмнение по този въпрос се разрешава от съда.

ЧЛЕН 18

1. Никой член на съда не може да бъде отстранен от длъжност, освен ако по единодушно мнение на другите членове той е престанал да отговаря на изискуемите условия.

2. Секретарят на съда нотифицира официално генералния секретар за това.

3. След тази нотификация мястото се счита вакантно.

ЧЛЕН 19

Членовете на съда, когато изпълняват функции на съда, се ползват с дипломатически привилегии и имунитети.

ЧЛЕН 20

Преди да встъпи в длъжност, всеки член на съда е длъжен да направи тържествена декларация в открито съдебно заседание, че той ще изпълнява своите правомощия безпристрастно и добросъвестно.

ЧЛЕН 21

1. Съдът избира своя председател и своя подпредседател за три години. Те могат да бъдат преизбирани.

2. Съдът назначава своя секретар и може да предвиди назначаването на такива други длъжностни лица, каквито биха били необходими.

ЧЛЕН 22

1. Седалището на съда се установява в Хага. Това обаче не пречи на съда да заседава и да упражнява своите функции другаде, когато смята това за желателно.

2. Подпредседателят и секретарят трябва да живеят там, където е седалището на съда.

ЧЛЕН 23

1. Съдът е постоянно в сесия освен през съдебните ваканции, чиито дати и продължителност се определят от съда.

2. Членовете на съда имат право на периодични отпуски, чиито дати и продължителност се определят от съда, като се има предвид разстоянието от Хага до дома на всеки съдия.

3. Членовете на съда са длъжни да бъдат постоянно на разположение на съда, освен ако са в отпуски или са възпрепятствувани да присъствуват поради болест или други сериозни причини, надлежно обяснени на председателя.

ЧЛЕН 24

1. Ако по някаква особена причина член на съда счита, че той не би трябвало да участва в решаването на дадено дело, той съобщава за това на председателя.

2. Ако председателят счита, че по някаква особена причина един от членовете на съда не би трябвало да заседава по дадено дело, той го предупреждава за това.

3. Ако в такъв случай има разногласие между члена на съда и председателя, въпросът се разрешава от съда.

ЧЛЕН 25

1. Съдът заседава в пълен състав освен в случаите, изрично предвидени в настоящия статут. При условие, че броят на съдиите, които са на разположение за конституиране на съда, не бъде намален на по-малко от 11, Правилникът на съда може да предвиди един или повече съдии да бъдат освободени от участие в заседание според обстоятелствата и поредино.

3. Кворум от девет съдии е достатъчен за конституирането на съда.

ЧЛЕН 26

1. Съдът може от време на време да образува едно или повече отделения, съставени от трима или повече съдии, както реши съдът, за разглеждане на определени категории дела, като например трудови дела и дела, които се отнасят до транзита и съобщенията.

2. Съдът може във всяко време да образува отделение за разглеждане на определено дело.

Броят на съдиите, които съставят такова отделение, се определя от съда с одобрението на страните.

3. Делата се разглеждат и решават от отделенията, предвидени в настоящия член, ако страните поискат това.

ЧЛЕН 27

Решение, постановено от което и да е от предвидените в чл. 26 и 27 отделения, се счита като постановено от съда.

ЧЛЕН 28

Отделенията, предвидени в чл. 26 и 29, могат със съгласието на страните да заседават и упражняват своите функции и другаде освен в Хага.

ЧЛЕН 29

С оглед на бързото разглеждане на делата съдът ежегодно с образува едно отделение, състоящо се от петима съдии, които по искане на страните може да разглежда и да решава дела по съкратена процедура. Освен това определят се двама съдии да заместват онези, на които е невъзможно да заседават.

ЧЛЕН 30

1. Съдът изработва Правилник за упражняване на своите функции. Съдът в частност изработва правила за своето съдопроизводство.

2. Правилникът на съда може да предвиди допълнителни съдски заседатели, които уча-

ствуват в заседанията на съда или на неговите отделения без право на глас.

ЧЛЕН 31

1. Съдии, граждани на всяка от страните по спора, запазват правото си да заседават по делото, което се разглежда от съда.

2. Ако съдът включи в заседаващия състав съдия, гражданин на една от страните, всяка страна може по свой избор да посочи лице, което да заседава в качеството на съдия. Такова лице трябва по предпочитане да се посочи измежду онези лица, които са били предложени като кандидати, както предвиждат чл. 4 и 5.

3. Ако съдът не включи в заседаващия състав съдия, гражданин на една от страните, всяка от тези страни може да посочи съдия по реда, предвиден в параграф 2 на настоящия член.

4. Разпоредбите на настоящия член се прилагат в случаите, предвидени в чл. 26 и 29. В такива случаи председателят поисква от един или ако е необходимо, от двама членове на съда, образуващ отделението, да отстъпят местата си на онези членове на съда, които са граждани на заинтересуваните страни, а при липса на такива или ако те не могат да присъствуват, на съдии, специално посочени от страните.

5. Ако няколко страни имат един и същ интерес, те се смятат само за една страна, що се отнася до прилагане на предходните разпоредби. Всяко съмнение по този въпрос се разрешава с определение на съда.

6. Съдии, посочени по реда на параграф 2, 3 и 4 на настоящия член, трябва да отговарят

на условията, изисквани от чл. 2, 17, параграф 2, 20 и 24 на настоящия статут. Те участвуват при вземане на решението при условия на пълно равенство със своите колеги.

ЧЛЕН 32

1. Всеки член на съда получава годишна заплата.

2. Председателят получава специално добавъчно годишно възнаграждение.

3. Подпредседателят получава специално добавъчно възнаграждение за всеки ден, в който изпълнява длъжността на председател.

4. Съдните, посочени съгласно чл. 31, които не са членове на съда, получават възнаграждение за всеки ден, в който упражняват своите функции.

5. Тези заплати, добавки и възнаграждения се определят от Общото събрание. Те не могат да се намаляват през срока на службата.

6. Заплатата на секретаря се определя от Общото събрание по предложение на съда.

7. Правила, изработени от Общото събрание, определят условията, при които се дават пенсии на членовете на съда и на секретаря, както и условията, при които на членовете на съда и на секретаря се требуют пътни разходи.

8. Горните заплати, добавки и възнаграждения се освобождават от всякакво облагане.

ЧЛЕН 33

Разходите на съда се понасят от Обединените нации по начин, определен от Общото събрание.

Глава II КОМПЕТЕНТНОСТ НА СЪДА

ЧЛЕН 34

1. Само държави могат да бъдат страни по делата пред съда.

2. Съдът може при условията и в съгласие със своя правилник да поиска от публични международни организации сведения, които се отнасят до разглеждани от него дела, и да получава сведения, представени от такива организации по тяхна собствена инициатива.

3. Когато по едно дело, което се разглежда от съда, той трябва да даде тълкуване на учредителен акт на една публична международна конвенция, сключена въз основа на този акт, секретарят уведомява заинтересуваната публична организация и ѝ изпраща преписи от цялото писмено производство.

ЧЛЕН 35

1. Съдът е открит за държавите, които са страни в настоящия статут.

2. Условията, при които съдът е открит за други държави, се определят от Съвета за сигурност, като се спазват особените разпоредби в действащите договори, но такива не трябва в никой случай да поставят страните в положение на неравенство пред съда.

3. Когато една държава, която не е член на Обединените нации, е страна по едно дело, съдът определя сумата, която тази страна трябва

да внесе, за да покрие разноските на съда. Тази разпоредба не се прилага, ако тази държава има вече дял в разходите на съда.

ЧЛЕН 36

1. Юрисдикцията на съда обхваща всички спорове, които страните отнасят до него, и всички въпроси, специално предвидени в Устава на Обединените нации или в действащи договори и конвенции.

2. Държавите — страни в настоящия статут, могат във всеки момент да заявят, че признават за задължителна и без специално споразумение по отношение на всяка друга държава, приела същото задължение, юрисдикцията на съда по всички правни спорове, които се отнасят до:

- а) тълкуване на договор;
- б) какъвто и да е въпрос от международното право;
- в) паличността на какъвто и да е факт, който, ако бъде установен, би съставлявал нарушение на международно задължение;
- г) естеството или размера на обезщетението, дължимо за нарушението на едно международно задължение.

3. Горепосочените декларации могат да бъдат направени безусловно или при условие на взаимност от страна на няколко или някои държави или за определен срок.

4. Такива декларации се връчват на генералния секретар на Обединените нации, който изпраща преписи от тях на страните в настоящия статут и на секретаря на съда.

5. Декларациите, направени съгласно чл. 36 от Статута на Постоянния съд за международно правосъдие, които са още в сила, се считат в отношенията между страните в настоящия статут като такива, изразяващи приемане на задължителната юрисдикция на Международния съд за остатъка от срока, в който декларациите са още в сила съгласно техните условия.

6. В случай на спор относно компетентността на съда въпросът се решава от съда.

ЧЛЕН 37

Когато действащ договор или конвенция предвижда отнасянето на някакъв въпрос до съд, който е трябвало да бъде учреден от Обществото на народите, или до Постоянния съд за международно правосъдие, тогава въпросът трябва да бъде отнесен до Международния съд, ако засяга страните на настоящия статут.

ЧЛЕН 38

1. Съдът, чиято функция е да решава — в съответствие с международното право — спорове, отнесени до него, прилага:

- а) международните конвенции — както общи, така и специални, които установяват правила, изрично признати от спорещите държави;
- б) международния обичай като доказателство на общата практика, призната като право;
- в) общите принципи на правото, признати от цивилизованите нации;
- г) под резерва на разпоредбите на чл. 59 съдебните решения и доктрината на най-квалифицираните автори на различните нации като

помощни средства за установяването на правните норми.

2. Тази разпоредба не ограничава правото на съда да реши едно дело *ex aequo et bono*, ако страните се съгласят на това.

Глава III СЪДОПРОИЗВОДСТВО

ЧЛЕН 39

1. Официалните езици на съда са френски и английски. Ако страните се съгласят делото да се води на френски език, решението се постановява на френски. Ако страните се съгласят делото да се води на английски, решението се постановява на английски език.

2. При липса на споразумение кой език да се употребява всяка страна може в пледоариите да употребява езика, който тя предпочита, а решението на съда се постановява на френски и английски език. Същевременно съдът определя кой от двата текста се смята за меродавен в този случай.

3. Съдът по молба на която и да е от страните е длъжен да позволи на тази страна употребата на друг език освен френски или английски.

ЧЛЕН 40

1. Делата се завеждат пред съда според случая или посредством уведомление относно специалното споразумение, или чрез писмена молба, отправена до секретаря. И в двата случая

трябва да се посочат предметът на спора и страните по спора.

2. Секретарят незабавно съобщава молбата на всички заинтересувани.

3. Той също така уведомява членовете на Обединените нации чрез генералния секретар, а също и другите държави, които имат право да се явяват пред съда.

ЧЛЕН 41

1. Съдът има право да посочи, ако счита, че обстоятелствата изискват това, всякакви временни мерки, които трябва да бъдат взети за обезпечаване съответните права на всяка страна.

2. В очакване на окончателното решение незабавно се изираща до страните и до Съвета за сигурност уведомление за предложените временни мерки.

ЧЛЕН 42

1. Страните се представляват от представители.

2. Те могат да ползуват помощта на съветници или адвокати пред съда.

3. Представителите, съветниците и адвокатите на страните пред съда се ползуват с привилегиите и имунитетите, необходими за независимото изпълнение на техните задължения.

ЧЛЕН 43

1. Съдопроизводството се състои от две части: писмено и устно.

2. Писменото производство се състои от съобщенията до съда и меморандуми до страните, кои-

трамеморандуми и ако е необходимо, на отговори: също така всички книжа и документи, които ги подкрепят.

3. Тези съобщения се правят чрез секретаря по реда и в сроковете, определени от съда.

4. Надлежно заверено копие от всеки документ, представен от едната страна, трябва да бъде съобщено на другата страна.

5. Устното съдопроизводство се състои в изслушване от съда на свидетелите, експертите, представителите, съветниците и адвокатите.

ЧЛЕН 44

1. За връчването на всички съобщения на други лица, които не са представители, съветници и адвокати, съдът се обръща направо до правителството на държавата, на чиято територия трябва да бъде връчено съобщението.

2. Същата разпоредба се прилага и когато трябва да се вземат мерки, за да се съберат доказателства на самото място.

ЧЛЕН 45

Заседанията се ръководят от председателя или ако той не може да председателства, от подпредседателя. Ако нито един от тях не е в състояние да председателства, тогава председателства най-старшият от присъстващите съдии.

ЧЛЕН 46

Заседанията на съда са публични, освен ако съдът реши друго иче или ако страните поискат да не бъде допусната публика.

ЧЛЕН 47

1. За всяко заседание се прави протокол, който се подписва от председателя и секретаря.

2. Този протокол е единствено меродавен.

ЧЛЕН 48

Съдът постановява определения за водене на делото, определя формите и сроковете, в които всяка страна трябва да приключи с изложението на доводите си, и прави всички разпореждания досежно събирането на доказателства.

ЧЛЕН 49

Съдът може даже преди разглеждането на делото да поиска от представителите да представят какъвто и да е документ или да дадат всякакви обяснения. За всеки отказ се взема формален акт.

ЧЛЕН 50

Съдът може във всеки момент да възложи на всяко лице, тяло, бюро, комисия или друга организация по свой избор задачата да проведе разследване или да даде нещо мнение.

ЧЛЕН 51

По време на разглеждането на делото на свидетелите и вещите лица могат да се задават всякакви отнасящи се до делото въпроси според условията, определени от съда в процедурните правила, посочени в чл. 30.

ЧЛЕН 52

След като съдът е получил доказателствата и свидетелските показания в определените за целта срокове, той може да откаже приемането на всякакви допълнителни писмени или устни доказателства, които една страна желае да представи, освен ако другата страна се съгласи за това.

ЧЛЕН 53

1. Когато една от страните не се яви пред съда или не представи своите доводи, другата страна може да поиска от съда да уважи нейния иск.

2. Преди да направи това, съдът трябва да се увери не само че спорът му е подсъден съгласно чл. 36 и 37, но също така, че искът е фактически и правно добре обоснован.

ЧЛЕН 54

1. Когато под контрола на съда представителите, съветниците и адвокатите са завършили и изложението си по делото, председателят обявява устните прения за приключени.

2. Съдът се оттегля за обсъждане на решението.

3. Съвещанията на съда се извършват в закрито заседание и остават тайни.

ЧЛЕН 55

1. Всички въпроси се решават с мнозинство от гласовете на присъстващите съдии.

2. В случай на равенство в гласовете гласът

на председателя или на съдията, който го замества, е решаващ.

ЧЛЕН 56

1. Решението трябва да бъде мотивирано.

2. То трябва да съдържа имената на съдиите, които са участвували в постановяването му.

ЧЛЕН 57

Ако решението не изразява изцяло или отчасти единодушното мнение на съдиите, всеки съдия има право да представи към него изложение на своето особено мнение.

ЧЛЕН 58

Решението се подписва от председателя и от секретаря. То се чете в открито заседание, за което представителите на страните биват надлежно уведомени.

ЧЛЕН 59

Решението на съда е задължително само за страните по спора и само по отношение на даденото дело.

ЧЛЕН 60

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване. В случай на спор относно смисъла и обсега на решението съдът дава тълкуване по искане на която и да е страна.

ЧЛЕН 61

1. Молба за преглед на решението може да бъде подадена само когато се основава на от-

криването на някакъв факт от такова естество, че да бъде решаващ фактор, факт, който при постановяване на решението е бил неизвестен на съда и на страната, която иска прегледа, и то винаги при условие, че такова незнание не се дължи на небрежност.

2. Производството за преглед се открива с определение на съда, в което изрично се отбелязва съществуването на новия факт, като се признава, че той е от такова естество, което дава основание за откриване производство за ревизия, и като обявява, че на това основание молбата е приемлива.

3. Съдът може да изисква предварителното изпълнение на разпоредбите на решението, преди да допусне производството за преглед.

4. Молбата за преглед трябва да бъде подадена най-късно 6 месеца след откриването на новия факт.

5. Никаква молба за преглед не може да бъде подадена след изтичането на десет години от датата на решението.

ЧЛЕН 62

1. Ако някоя държава счита, че има някакъв интерес от правно естество, който може да бъде засегнат от решението по делото, тя може да подаде молба в съда, за да ѝ се разреши да встъпи в делото.

2. Решение по тази молба се взема от съда.

ЧЛЕН 63

1. Когато се поставя въпрос за тълкуването на една конвенция, в която освен страните по

делото участвуват и други държави, секретарят незабавно уведомява всички такива държави.

2. Всяка така уведомена държава има правото да встъпи в делото; но ако тя използва това право, даденото в решението тълкуване ще бъде еднакво задължително и за нея.

ЧЛЕН 64

Всяка страна понася собствените си съдебни разходи, освен ако съдът реши друго.

Глава IV

СЪВЕЩАТЕЛНИ МНЕНИЯ

ЧЛЕН 65

1. Съдът може да дава съвещателно мнение по всеки правен въпрос по искането на която и да е институция, на която е разрешено от устава или съгласно неговите разпоредби да прави такава искане.

2. Въпросите, по които се иска съвещателно мнение от съда, се представят пред съда в писмена молба, която съдържа точно изложение на въпроса, по който се иска мнението; към нея се прилагат всички документи, които могат да послужат за осветление на въпроса.

ЧЛЕН 66

1. Секретарят незабавно съобщава молбата за съвещателно мнение на всички държави, които имат право да се явят пред съда.

2. Секретарят също уведомява с нарочно и

пряко съобщение всяка държава, която има право да се яви пред съда, или всяка международна организация, считани от съда или ако той не заседава, от председателя като такива, които биха могли да дадат сведения по въпроса, че съдът е готов да приеме писмени изложения в срок, определен от председателя, или да изслуша устни изложения относно въпроса в открито заседание, свикано за целта.

3. Ако някоя държава, която има право да се яви пред съда, не успее да получи споменатото в параграф 2 на настоящия член нарочно съобщение, такава държава може да изрази желание то да представи писмено изложение или да бъде изслушана. Съдът се произнася по този въпрос.

4. Държави и организации, които са представили писмени или устни изложения или и двата вида изложения, се допускат да се изкажат по изложенията, направени от други държави или организации съобразно с формите, размера и в сроковете, определени във всеки отделен случай от съда или ако той не заседава, от председателя. За тази цел секретарят своевременно съобщава за всякакви писмени изложения на държавите и организациите, които са представили подобни изложения.

ЧЛЕН 67

Съдът произнася своите съвещателни мнения в открито заседание, за което са били уведомени генералният секретар и представителите на пряко заинтересуваните членове на Обединените нации, други държави и международни организации.

ЧЛЕН 68

При упражнене на своите съвещателни функции съдът се ръководи освен това и от разпоредбите на настоящия статут, които се отнасят до спорното производство до такава степен, до каквато той ги признава за приложими.

Глава V ПОПРАВКИ

ЧЛЕН 69

Поправките към настоящия статут се извършват по същия ред, който е предвиден от Устава на Обединените нации за поправките на устава, като се спазват обаче всички правила, които Общото събрание по препоръка на Съвета за сигурност може да приеме относно участието на държави, които са страни в настоящия статут, но не са членки на Обединените нации.

ЧЛЕН 70

Съдът има право да предлага такива поправки в настоящия статут, каквито той смята за необходими, посредством писмени съобщения до генералния секретар за обсъждане съгласно разпоредбите на чл. 69.

Дадена за набор на 31. V. 1985 г. Подписана
за печат на 25. IX. 1985 г. Излязла от печат през
октомври 1985 г. Печатни коли 2,33. Издателски
коли 2,17. Издателски № 28814. Формат 36/60/84
ДИ „Наука и изкуство“ — София
ДП „Георги Димитров“ — Ямбол

www.papertiger-bg.com